

ZPRAVODAJ

JIRÁSKOVA

HRONOVA

Pondělí 4. srpna 1997

ČÍSLO

4

Dnešní program

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 14 a 16.30 hodin
DS TYL Rakovník
B. Jiruškova: **TŘI RUBÍNY**

Husův sbor v 18.00 hodin
MUSICA PER QUATRO - Z opery do operety
(melodie a árie evropských klasiků)

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 21 a 23 hodin
OŘECHOVSKÉ DIVADLO Ořechov
R. F. Hervé, H. Milhac, V. Peška:
MAM'ZELLE NITOUCHÉ-KY
aneb
LÁSKA KVETE V KAŽDÉM VĚKU

SOKOLOVNA v 16.30 a 19.30 hodin
Divadélko JESLIČKY ZUŠ Na Střezině,
Hradec Králové
E. Zámečníková: **MILÁ SEDMI LOUPEŽNÍKŮ**

KINO dvůr ZŠ ve 21.15 hodin
TICHÝ NEPŘÍTEL
Thriller USA s H. Fordem a B. Pittem.

Zítřejší program

Park AJ v 15.00 hodin
Loutkové divadlo Michala Drtiny
JAK SE HONZA NAUČIL BÁT

JIRÁSKOVO DIVADLO v 16.30 a 19.30 hodin
Divadlo AHA! Lysá nad Labem
B. Vian: **PRAVDIVÉ PŘÍBĚHY**

Park AJ v 18.00 hodin
Koncert skupiny **KO5** Police n. Met.

MALÝ SÁL JD v 18.30 a ve 20 hodin
DS D 3 Karlovy Vary
R. Anderson: **JÁ JSEM HERBERT!**

SOKOLOVNA v 16.30 a 19 hodin
DS TAK TROCHU BYCHOM AŠ
Scénická koláž textů A. Artauda, I. Diviše,
R. Bednáře: **PRAVDA JE NĚKDE VENKU**

KINO dvůr ZŠ ve 21.15 hodin
EVITA
Světový muzikál USA s Madonou v hlavní roli.

Optimistická úvaha o českém amatérském divadle a o těch, kteří mu propadli

V úvodníku Zpravodaje Jiráskova Hronova č. 2 jsem se domnívala, že i letos budeme na festivalu slyšet větu „Kdo to sem vybral“, tak často v minulých letech adresovanou pořadatelům a tvůrcům programu. Zatím jsem ji nezaslechla ani jedinkrát, a zdá se mi, že i tento fakt cosi vypovídá o současném stavu českého amatérského divadla. Od té doby, co Hronov otevřel své brány i divadlu zvanému tehdy netradiční, a mnozí staří ochotníci to pocítovali jako křivdu na „svém“ Hronovu, se mnohé změnilo nejen ve sféře politické a společenské. Mnozí „staří“ se začali zajímat o postupy, kterými se vyjadřovali vetřelci, a mnozí „mladí“ poznali a uznali, že bez lásky, obětavosti a úcty k řemeslu se nedá dělat pořádné divadlo ani v kukátku, ani na pódiu obklopeném ze všech stran diváky.

Vůbec nechci hlásat všeobecný smír, ostatně k čemu by nám byl dobrý, jen konstatuji, že lidé z obou stran žánrového i věkového spektra jsou k sobě tolerantnější, a to je dobrá zpráva. Jistě, někdy se za tím může skrývat jen prostý nezáměr, jindy třeba nepřiznané rozhořčení nad tím, že nejsem schopen porozumět, ale militantní snaha vypudit toho druhého třeba „na ten jejich Šrámkův Písek, když už ho mají“, ustoupila a zavládlo příměří. Uvědomila jsem si to znovu při sobotním vystoupení Petra Váši. Jeho „fyzické básnictví“ rozhodně není pro mnohé snadným soustem. Je z rodu krací, které diváckou obec polarizují, čím větší nadšení na jedné straně, tím větší nepochopení, ne-li pohoršení na straně druhé. Ti, kdo předem nevěděli, na co vlastně jdou, se začali před koncem večera zvedat a tiše se plížili ze sálu, ti, kdo si bouřlivým potleskem vynucovali další přídavky, si jich nevěšili. České publikum je prý nadmíru trpělivé - ale dojde-li k takové situaci, není právě tichý, nedeonstrativní odchod tím nejpříjemnějším řešením?

Jak člověk stárne, vidí kolem sebe stále více mladých lidí. Ale fakt, že Hronov výrazně omládl, je faktem objektivním, a Hronov je vždycky v té či oné míře obrazem stavu celého českého amatérského divadla. Po skepsi počátku devadesátých let, kdy se zdálo, že mu zvoní hrana, nepochybuje dnes už asi nikdo, že ochotnické hnutí je životaschopné a svou pozici v kulturním životě zejména menších míst si i nadále udrží, vzdor konkurenci televize, videa, diskoték a v neposlední řadě podnikání, které lidi pohlcuje tak, že jim už na nic jiného nezbyvá čas a energie. Pro starší generaci přišla tato šance pozdě, a mnozí si ji chtějí ještě v poslední chvíli využít a vychutnat. Mladí přijímají tyto možnosti jako nabídku, kterou si mohou či nemusí zvolit, a mnozí se rozhodují pro jiné hodnoty, než jsou ty konzumní. Třeba právě pro divadlo, v němž se mohou při hledání odpovědi na své otázky tvořivě angažovat, neomezováni žádnými normami a nařízeními. Právě oni, kteří berou jako samozřejmou možnost svobodné volby, nejsou většinou militantně zaujati vůči jinému názoru, vůči jiné divadelní poetice. Přiučíme-li se při svém divadelním podnikání toleranci, bude to zisk navíc, užitečný nejen pro nás samé a použitelný nejen v divadelní oblasti.

Každá prognóza, o kterou bychom se chtěli pokusit, byla by v současné chvíli počínáním riskantním a pošetilým, a v oblasti tak nevypočitatelné, jako je tvůrčí činnost lidí ve volném čase to platí dvojnásob. Přesto ten, kdo se letos rozhlíží po Jiráskově Hronově nepředpojatě a bez předsudků, může dojít k názoru, že s amatérským divadlem to u nás není vůbec tak špatné, a to i přesto, že špičkové inscenace zatím postrádáme, a že důsledky úsporných opatření na všech stranách vypadají hrozně. Když člověk něco opravdu chce dělat a cítí to jako svou vnitřní potřebu, možnosti se nako nec vždycky najdou, i kdyby mělo dojít na starou moudrost, že pomocnou ruku nalezněš vždycky spolehlivě na konci vlastního ramene a dotaci ve vlastní peněženě.

Jaroslava Suchomelová

TEXTILNÍ ZÁVODY A.S. BROUMOV

Večer moderního tance

Taneční soubor Domino, Praha

DOMINO

a podvečer moderního tance

Na úvod musím předeslat, že se moderním tancem nijak speciálně nezabývám, moje zkušenosti s ním, tedy s takto komponovanými celky, jsou jen nahodilé, kusé. Přesto velký zážitek jsem měl zde na Hronově přede dvěma roky při podobném vystoupení. Název souboru jsem už bohužel zapomněl. Odcházel jsem tehdy obohacen nejen libým pokoukáním, ale stržen i vnitřní intenzitou, proměnlivostí a plastičností prožitku pohybu u samotných tanečnicků, byl jsem jím rád stržen k spoluprožitku. Oni prostě dokázali být „teď a tady“ a jakoby se jejich pohyby v „tomto“ okamžiku rodily. A já přes svůj „vnitřní hmat“ jsem byl nakonec obohacen i o novou zkušenost pohybovou. Na vlastním těle! Možná to někomu zní jako nesmysl, ale je to tak. Je přece známé, že když například někoho posloucháme, aktivizuje se i naše vlastní mluvní svalstvo. Sám pro sebe jsem si tehdy přemýšlel o stylizovaném tanečním pohybu jako způsobu bytostné existence tanečnicka v dynamicky se proměňujícím fyzickém a zvukovém prostoru.

Proto jsem i tentokrát, před vystoupením DOMINA, byl v příjemném očekávání. Ne zcela se však naplnilo. Začátek byl slibný. Hudba ticha II nás v pasážích tance bez hudebního podkresu vedla k vůbec uvědomění si a prožitku „suché“ hudby pohybu. „Vlna vnitřních obrazů, prožitků a emocí“, která mi byla slibována v tištěném programu, se však nadále ztratila v nepohnutou tiš. Neustále se mi drala do popředí především práce choreografa, kterou děvčata vytrénovaně, a to musím přiznat, že pohybové práce je v tom jistě mnoho a výsledek nepůsobí nijak upachtěně, ale jen vyplňovala. V části Sen o svobodě, kde se přece v choreografii objevují konkretizované individuální a skupinové děje a osudy, je přece tolik materiálu pro vnitřní přínos tanečního interpreta. A tento trend pro mne pokračoval až do části s názvem Pro Domino, kde choreografie dokonce je vytvořena přímo o souboru a pro něj. Příběh je však tančen opět jen po vnějším výrazovém plánu, bez nabízejícího se humorného nadhledu, sebeironie, odstupu. Humor jde zas jen od choreografa. Celé je to besídkově „takové milé“.

Naštěstí ale přišly dvě poslední části, které pro mne úroveň celého

představení zdvihly. Ve Variaci na rokokové téma se hravost a taneční ornament adekvátně napojily na téma (dřív se i tematizované části interpretací stávaly jen tanečním ornamentem) a konečně v závěrečné choreografii s názvem Jen jedenkrát úvodní Bezručův text a následující Mahlerova hudba dokázaly strhnout svou obsahovou a emotivní silou interprety k jednoznačnému, vnitřně i vnějšně sjednocenému, kompaktnímu výkonu, který se stal skutečným vyvrcholením celého představení.

Omlouvám se odborníkům na moderní výrazový tanec, jestli jsem zde stavěl nějaká nepatřičná kritéria či snad vůbec plácal bláboly, ale tak jsem to prostě viděl.

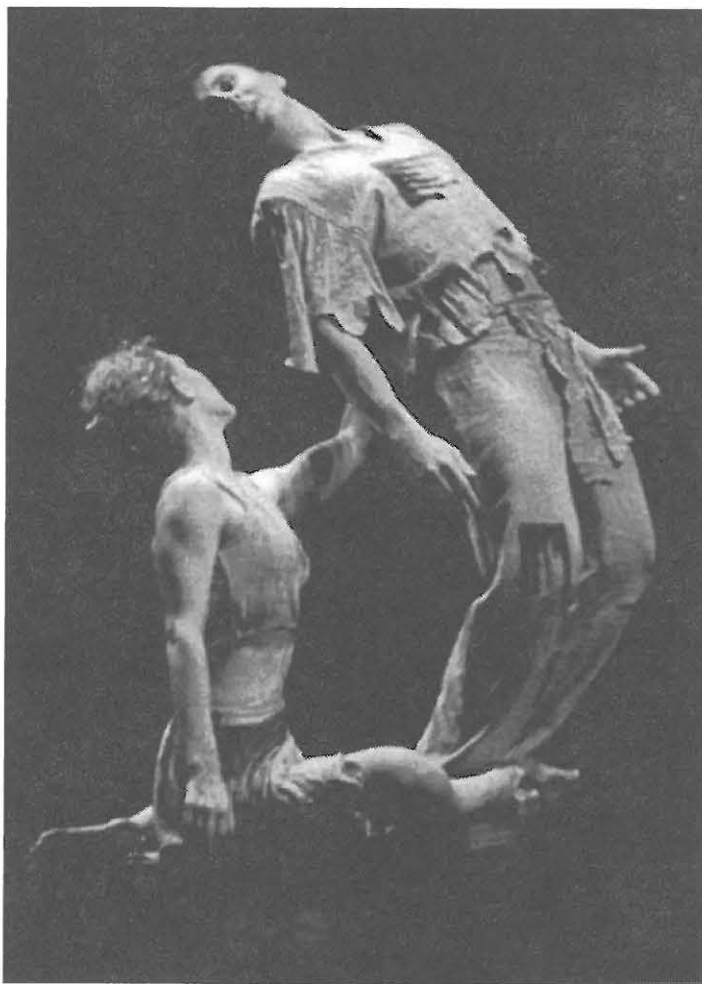
Aleš Bergman

Inspirace mimodruhová

Dnem 3. srpna 1997 67. Jiráskův Hronov přestal být pouze celostátní mezidruhovou přehlídkou amatérského divadla a stal se vystoupením tanečního souboru Domino ve Večeru moderního tance přehlídkou „vícedruhovou“. Neboť tanec není divadlo. Zajisté, že mezi oběma těmito uměleckými druhy je odvěký kontakt, často neobyčejně úzký a těsný. Ale je tu zásadní rozdíl, který lze vyjádřit pro naše potřeby velmi jednoduše: Tanec je cosi jako je lyrika mezi druhy literárními - vyjadřuje stav duše, zatímco divadlo tvoří situaci a vyjadřuje vztahy mezi člověkem a jeho prostředím. Co oba druhy spojuje, a proto k sobě nalézají ty četné a plodné kontakty, je pohyb lidského těla jako základní prostředek, jímž uskutečňují své cíle a realizují své funkce.

Tu odlišnou povahu tance nám Domino předvedlo přímo demonstrativně v části první svého pořadu, kdy v Hudbě ticha šlo o to, vyjádřit pohybem to, co je v hudbě i za hudbou, a ve Snu o svobodě o jakýsi vzmach, jehož jádro je především v pocitu. Kam až po této linii může tanec dojít, tu ukázal začátek části II. nazvaný Složitě - prostě. Prosazovala se tu tendence čisté estetizace lidského těla - k jeho vypojení ze všech biologických a dalších funkcí a proměnu v materiál, jehož podstatou je to slovo, které jsme už jaksí vypustili ze svých úvah, ale které kdysi založilo estetiku jako vědu - totiž tvorba krásy. V okamžiku, kdy se takto tanec předvedl v celé své svébytnosti, kdy dospěl tam, kam divadlo nikdy nemůže, tak vzápětí v choreografii Petra Tyce nazvané jednoduše Pro Domino, demonstroval, jak snadno se může sblížovat s divadlem a svým pohybem směřovat k situaci.

Sečteno a podtrženo: tahle „mimodruhová“ inspirace v těchto různých

Večer moderního tance v podání tanečního souboru Domino

polohách a podobách nabídl přemýšlení o tom, co je to orientace v prostoru, která nespočívá jenom na tom, že odněkud přicházím a někam jdu, co znamená kostým a konekcunců i barva ve spojení s pohybem „ozvláštněného“ těla a hlavně, co je to tohle „ozvláštněné“ tělo. Po řadu let mne neustále přitahuje výrok ruského režiséra Tairova, že nej-

lepší herec je taneční herec. Kdysi mě ten výrok iritoval až popuzoval, dnes mu čím dále tím více přicházím na chuť, neboť se mně zdá, že současnost a budoucnost divadla je v tom, co dokáže vyjádřit komplexnost lidské tělovosti. A pro tohle je třeba asi Jiráskovu Hronovu přiznat právo na „vícedruhovost“.

Jan Císař

CIRKUS - CHAOS - MINARET

Petr Váša, Brno

Poezie těla a rytmu

Cirkus, chaos, minaret - název posledního spektaklu Petra Váši, který byl letos na JH pro velký počet zájemců uveden dvakrát, navozuje představu bohaté podívané se spoustou rekvizit a náročných jevištních staveb. Na scénu však opět vchází muž Váša v civilu a stranou odkládá ručník se sklenicí vody pro chvíle regenerace mezi čísly. Jediným výrazovým prostředkem zůstává jeho fyzis a pomocí je mu židle, již v závěru odkazuje část potlesku.

V deseti fyzických básních se ve srovnání s loni uvedeným pořadem Óóó Luna Nulla oproštuje i od náznaku slovního vyjádření. Jediným signálem k rozpoutání a „směřování“

divákovy fantazie jsou uváděné názvy básní. Zdá se, že se ve svém projevu víc vrací ke zkušenosti rockera: základem projevu je především rytmus škály zvuků, skřeků a rezonujících poklepů, který místy přechází do náznaku melodie, a tělový výraz - kresba pažemi, tanec či pouze variace fyzického napětí a uvolnění. Víc se soustřeďuje do sebe, spojnicí mezi ním a divákem je především vnitřní rytmická pulzace a pohybový výraz. Výjimkou je „Leonardo“ - papouščí hromadění slov je tu náhodně jen na první pohled: přes parodickou fázi přechází do provokujícího a přiznaně extravagantního náznaku manifestu.

Každá báseň má své pevné body, ale stejně jako jimi je určena i chvíli vystoupení: neopakuje se, vždy znova
Pokračování na str. 3

Dokončení ze str. 2

vu vzniká. Divák je vždy u zrodu. Dojde-li k tomu, že nepřistoupí na hru, nepřijme nabídku (jak se stalo - odhadem - pětině lidí v sále) a nepoddá se vlastní obrazivosti, neodloží-li mechanismy a (v nejlepším smyslu) konvence dosavadní výchovou a zkušeností nabytého divadelního vnímání, nemůže nastoupit fantazijní cestu za pratvary a prazáklady metafor.

Vítězslava Šrámková

Váša je barevný papoušek

Drž rytmus! Drž rytmus! Tak volal v jedné komedii herec tmavé pleti na svého bílého kolegu, který je dle scénáře na útěku před policií a aby proklouzl, namaskuje se za černocho a s rádiem u ucha proklouzne tanečním krokem pronásledovatelům přímo pod nosem. A podobné je to i u vystoupení Petra Váši. Jenže v jeho případě musí onen rytmus zachytit publikum. Rytmus zvuků, skřeků, sípání, sténání, skřehotání, pohybu, gest, vlnění, kroků, prstů, rtů, dupání a bušení do prsou, stehů, břicha, podlahy, židle, tváří a já nevímčehoprobahajestě. Rytmus jeho vlasů a také rytmus slov, i když u projektu Cirkus - Chaos - Minaret je artikulo- vaný výraz okrájen na minimum.

Váša není skotačivý všelidový bavič ani hloubavý intelektuál. Vytváří si svůj svěbytný žánr, jakousi voliéru, v níž se okouzleně vznášá a objevuje možnosti vlastního těla a jeho

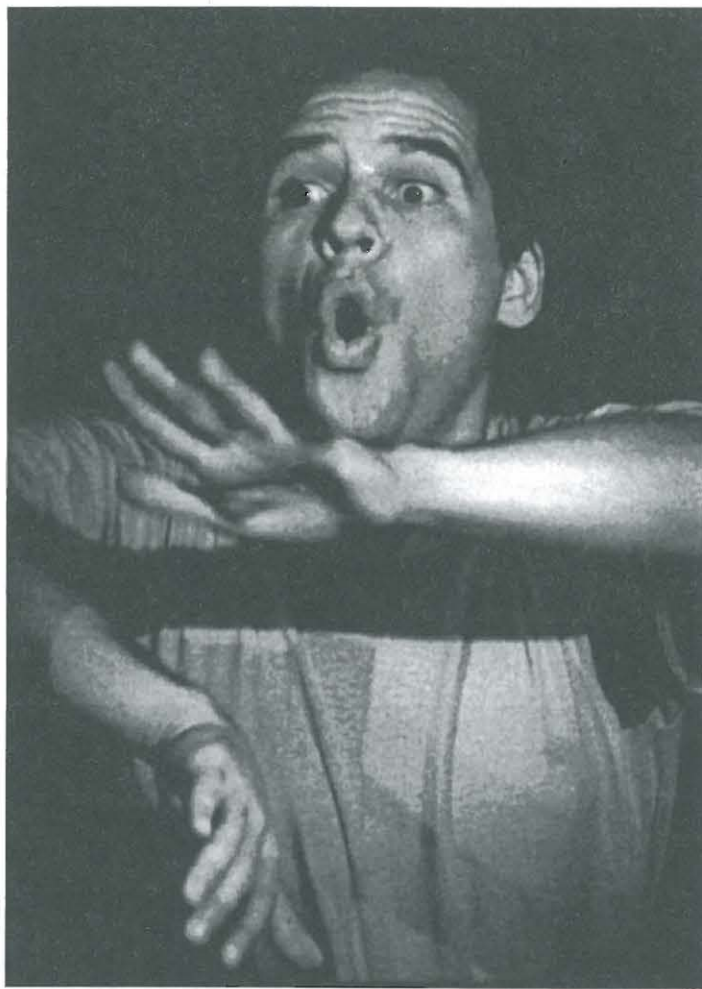
komunikace s šedou korou mozkovou - výsledky svého bádání zbrocené hektolitry potu pak předkládá kolemjdoucím. Ne, aby je poučoval o běhu všehomíra, ale jako výzvu ke společné hře. Nedělám si přitom vůbec iluze o tom, že by tento hozený balón zachytil každý, a hronovské vystoupení toho bylo dokladem. Mnozí zkrátka nenaleznou bránu, kterou se vchází dovnitř, a Váša - tento nádherně potrhlý, pestrobarevný papoušek, pro ně zůstane nebezpečným šilencem. Ba, dokonce i věřím, že některým - jak pravila upřímně zhnuseně neznámá slečna v publiku - z něj může být až na zvracení.

S Vášou lze dělat všechno možné i nemožné, kromě jediného! Nelze k němu přistupovat smrtelně vážně, neboť na jeho kabátci utkaném z nekonečné hravosti, v jehož látce nechybí ani šedivé nitě smutků a srst černých koček, by se zlomil skalpel každého knihomolného žabopitevníka.

Recept na Vášu není vlastně nijak složitý. Chce to držet rytmus, dýchat rytmus, slyšet rytmus, nechat ho prostoupit každým pórem svého těla, vypnout všednodenní logiku a přitom se jen opájet duhovým vodopádem všelikých asociací.

Ve vzduchu ale zůstala poletovat jediná otázka, která mě od Vášova vystoupení klová do hlavy: Veselý papoušku, králi nezkratné imaginace - kam dál?

Zdeněk A. Tichý

Petr Váša

P.S.: Upřímně rád bych přivítal, kdyby někdo redakci Zpravodaje poskytl k otištění článek na téma: Proč nesnáším Petra Vášu.

Sadoděde, Sadoděde

Loutkářský soubor Čmukaři, Turnov

O natěšení a vytěšení

Sál sokolovny je opět jednou nabit k nedýchání. Tlačíme se zacílení k úzkému vysokému paravánu, který slibuje variabilitu a mnohé využití. Těším se. Čmukaři z Turnova jsou

totiž dlouholetou stálíci na nebi českého loutkového divadla. Vzpomeňme např. na Medvídka Pú či loňský úspěch se Sedmi trpaslíky a Sněhurkou. Úvod skutečně leccos slibuje. Dva herci-živácci otevírají příslib hry: „...při troše fantazie je to domeček.“ Těším se. Věřím, že teď rozehrají příběh plný humoru, fantazie,

divadelních kouzel. Těším se. A s ubíhající časem znervózňuji. Jednoduchou fabuli o sporu Sadoděda, který miloval hrušky a uměl kouzlit, s králem, favorizujícími švestky a dovednost čarovat jen předstírá, akceptuji, přenesu se i přes to, že tento základní konflikt jako spouštědlo dějů a vztahů kulhá. Očekávám, že jednoduchá stavba komponovaná opakovanými motivy, budující tedy divákovo očekávání, bude naplněna gagy, ohňostrojem nápadů, překvapeními. Očekávání je však bohužel naplňováno jen spoře.

Spodem vedené loutky nemají na omezeném prostoru jeviště příliš výrazových šancí, nicméně užité tu způsob „rakvičkárný“ obvykle řeší situace výraznými gesty, rychlým pohybem, nápadem, překvapením. Tentokrát jsme bohužel svědky jen odvaru tohoto všeho.

Jedním z hlavních stavebních kamenů tohoto žánru je tempo-rytmus. Představení musí zkrátka „odsepat“. Tohle Čmukaři vždycky uměli. Dneska jsme však větší- nou svědky lopotného zvládnání

techniky, nepřesnosti v herecké práci s loutkou i v promluvách herců. Humor Jaroslava Ipsera je sice pořád příjemný, (přestože plán živáčků nepřináší nic moc jiného než okomentování přestaveb), některým nápadům lze s potěšením zatleskat, ale to nestačí k tomu, aby celkový dojem nebyl jiný než rozpáčitý. Nevím, co se stalo. Inscenace je zřetelně nehotová, nezažitá. Možná je problém už někde na začátku, v předloze. Neří tak chytrá a promyšlená jako bylí kupříkladu Trpaslíci, neinspirovala k obvyklé míře tvořivosti. Téma je jen naznačeno a nepřináší nic, čím bychom se - malí i velcí - měli zabývat.

Takže jsme se natěšili a zase vytěšili. Stane se. Výprava inscenace připomíná to, čemu se nedávno říkalo chudé divadlo. Ne pro svou nenáročnost, ale proto, že byla jen hříšně k tvořivosti, kterou provokovala k zážitku a tvaru naopak bohatému myšlenkově i formálně. Tentokrát zůstalo divadlo poněkud chudší celkově.

František Zborník
Pokračování na str. 4

Snímek z představení Sadoděde, Sadoděde loutkářského souboru Čmukaři

Dokončení ze str. 3

SAMODĚDE, SAMODĚDE, ANEB PŘI TROŠE FANTAZIE,

a při troše temporytmu, a při méně ležérnosti, a při troše více přesnosti, by se bylo možno trochu poradovat. Měli bychom možnost shlédnout pohádku s báchorčným motivem ad absurdum splněného přání, princezny, která si i přes přehnané švestkové nadělení vysloužila jejich chutnou úpravou manželza - pokud náhodou nebyl až příliš pravým Hloupým Honzou. Důležitější než pohádka, než CO vyprávět, je však ve zvoleném klíči JAK vyprávět. Pregnantním příkladem budiž skutečnost, že hrdina Honza nepřekonává při hledání hrušek žádné překážky - jak se na hrdinu sluší - ale překoná-

vají jej za něj ti, kdož pohádku vypráví. Navíc, a to opět ve zvoleném klíči, překážky, a prostředí v němž se udějí, veřejně vytvářejí. Nuže, stručněji řečeno, pohádkový příběh je v druhém plánu, zatímco scénický princip vyprávění pohádky je v plánu prvním. Zveřejňování prvního plánu je tematizováno jak pohádkou samotou, tak jejím cílem, to jest, uskutečnit ji. K tomu ještě přistupuje rivalita obou partnerů. Vše výše popsané je ovšem konstrukce odečtená z nabídnutých možností, které se nerealizovaly. Ba i textová složka využívající humor, nadhled, zcizení, přišla až na drobné výjimky zkrátka. Nebyla pohádka, byla retardace.

Vladimír Zajíc

Zátišie s matkou - Bánovské pokútne divadlo Bápodi, MsKS Bánovce nad Bebravou

Zátišie s matkou

Bánovské pokútne divadlo Bápodi, MsKS Bánovce nad Bebravou

Chceš rybu

Zátiší s matkou Bánovského pokútneho divadla se začínalo odehrávat už před budovou divadla. Družínu zpívajících a hrajkících herců předběhl (!) jednonohý vysloužilce, který

nevypadal nejlépe a shromážděným divákům, kteří se tísnili před vstupem do divadla, nabízel syrovou rybu. V hledišti bylo ještě méně přehledně. Na sedadlech se sušilo spodní prádlo a nějaký chlapec heslovitě vykřikoval.

Hru napsal Silvo Lavrík a sám si ji též režíroval. Aranžmá, neboli výskyt herců po jevišti často vymyslel do

detailů, přesto pocit zaměnitelnosti. Mnoho prostředků, výsledků a symboliky.

Děj byl situován nejspíš do nějaké války, možná občanské. Scéna normální, chování a jednání herců podivínské. Situace s opadáním vánočním stromkem připomněla čas vánoční, zmínka o hořících vatrách zase jiné oslavy. Vysloužilce nabízel rybu ještě několikrát za večer... Několikrát také prošla po jevišti polobnažená dívka, která se takto na konci rovněž děkovala, což bylo ne-tradiční. Zvláštní byla také postava matky, která byla posypaná prachem a tak nějak celou hru prášila.

Nálada podezřelá. Ublížení, smutek, ubližování a zase smutek. Beckett by řekl „chybí tomu nahota“. Ale nahota tam kupodivu byla.

Slávek

Autor je stálým spolupracovníkem redakce

Rozpaky recenzentovy

Je 23.00, 3. srpna 1997 a sedám - jsa k tomu zavázán - ke stroji, abych napsal recenzi o inscenaci Bánovského pokútneho divadla Bápodi, které se jmenuje Zátiší s matkou. Upřímně a poctivě řečeno: neměl bych nic takového dělat. Měl bych zcela otevřeně napsat, že si musím všechno v klidu a podrobně promyslet, uvést v jakýsi řád, pojmenovat a potom tak nejméně na 5-6 stranách výsledek tohoto konání předložit čtenářům. Ale nedá se nic dělat, povinnost si žádá své, a tak učiním to jediné, co v tuto chvíli - viz. začátek, kde je ta chvíle přesně určena - učinit mohu: Zaznamenám první dojem.

Je značně rozporný, plný otazníků, problémů, nejasností. To, co jsem viděl a slyšel - především viděl, protože slyšel jsem méně, neboť jsem často nerozuměl a kdybych text nečetl, měl bych nejasno ještě více - je krajně složitá struktura, jejímž cílem je všechno učinit mnohoznačným, mnohovýznamným, nikdy nesdělít klíč, jenž by mířil určitěji k nějak vymezenému smyslu. Opak je cílem: všechno rozvolnit, rozvlíknit, posunout do dalších, nových, jiných souvislostí, které povolují uzdu asociacím, významům a představám bez hranic. Čert ví, jak tuhle hru, tuto dynamiku nekonečných a neukončených významových proměn nazvat. Kdybych na to měl těch 5 a více stran, tak bych mohl vyrukovat s leckterými pojmy postmoderní a poststrukturalní sémiotiky a zkoumat, jestli pan Silvo Lavrík v Bánovcích nad Bebravou nenaplní jako režisér leckteré teorie, které upírají umění - a nejen umění - schopnost cokoliv zřetelněji, čitelněji, určitěji pojmenovat, říci co to nebo ono zname-

ná. Ale poněvadž tuhle možnost nemám, tak musím říci, že důslednost tohoto způsobu této práce obdivuji, protože vlastně ani na setinu vteřiny neochabne ve svém úsilí znovu a znovu zpochybňovat určitost předvedeného. Na druhé straně mám z toho však poměrně nepříjemný pocit. Totiž pocit konstrukce - nikoliv obraznosti, imaginativnosti, ale intelektuální konstrukce, která s chladnou kalkulací zaplétá každým detailem i každým celkem situace divákovimu rozumu, vnímání, reflexi.

Řeknu to ještě jinak, Četl jsem text autora Silva Lavríka neobyčejně pozorně, slovíčko za slovíčkem, probíjel jsem se tím vlastně scénářem k jeho jádru. A na konec jsem zjistil, že jsou to vlastně dvě polohy, které dobře známe z jiných textů. Matka, kterou smrt připraví o všechno a matka, která nemilosrdně vládne nad vším a nad všemi. V tomto okamžiku by asi bylo nesmírně zajímavé provést lingvistický a sémantický rozbor, proč se text jmenuje Zátiší s matkou, co všechno to slovo zátiší může znamenat. Protože nemám pro tuto recenzi ten rozsah, o němž už jsem mluvil, tak si tento rozbor odpuštím a laskavému čtenáři nabídnou jedinou úvahu na toto téma. Hra se nejmenuje Matka, ale Zátiší s matkou - je to tedy vlastně obraz, umělá kompozice, jejímž středem je možná nikoliv postava matky, ale pojem matky. A protože literatura už rozlohu tohoto pojmu z různých stran bohatě osvětlila, tak je tu bohatý prostor právě pro ty intelektuální konstrukce v rovině všemožných jevištních výrazových prostředků.

Řečeno velmi jednoduše a v tuto chvíli už ve 23.45: nemožu se zbavit podezření, že na poměrně známém a vyzkoušeném půdorysu literárním byla složitou strukturou prostředků jevištních provedena umná stavba, jejíž hlavní zásluha spočívá v tom, že ten literární půdorys znejasňuje. Jestli je to málo nebo moc, dobře nebo špatně, to si teď těsně před půlnocí netroufám definitivně posoudit. Nevím, jestli mám obdivovat režiséra Lavríka, jenž takto znamenitě zakryl poměrně jednoduchý půdorys autora Lavríka, či jestli si mám myslet, že autor Lavrík záměrně ponechal režisérovi Lavříkovi volný prostor k tomu, aby si zařadil, jak chtěl, oslňoval gejírem nápadů a znovu a znovu uváděl diváka v nejistotu o smyslu toho, co vidí. V „době pozdní“ i tohle může být smyslem divadla. Abychom nahlédli, že nerozumíme ničemu, protože naše poznání je tak, ale tak omezené.

Jan Císař

Japonští hosté závidí Hronovským jejich divadlo

Pohled do zákulisí amatérského divadla v Německu a Japonsku nabídly včerejší besedy s Frankem Grunertem a Hiroshi Koizumim. Zatímco při setkání s německým kolegou čeští ochotníci zjišťovali, že se potýkají zčásti se stejnými či podobnými problémy, japonská realita je tuzemci vzdálena - a nejen zeměpisně - o tisíce kilometrů.

Co mizí je třeba podpořit

Svaz německých amatérských divadel BDAT zastřešuje v současné době na 1 600 souborů, jak ovšem Frank Grunert zdůrazňuje, nejsou to zdaleka všechny, které můžete v Německu potkat. Některé totiž vznikají a hned zase zanikají s jediným projektem, jiné zase pracují mimo svazové struktury.

„Pokud jde o repertoár, jsou v Německu podobné tendence u amatérů i profesionálů,“ poznamenává Grunert. „Hrají se hojně veselé kusy, frašky, komedie a mizí sociálně-kritické hry. Snažíme se proto tento typ divadla podporovat, aby nezašel na úbytě.“

Orientace na tituly lehčích žánrů souvisí i s úspornými opatřeními státní správy, jež měly dopad i na amatérské divadlo. Avšak vzhledem k tomu, že BDAT existuje v německých zemích již přes sto let, je struktura financování činnosti amatérů přeci jen propracovanější než u nás. „Jednotlivé skupiny dobře vědí, kdy, kde a na co hledat peníze na celostátní úrovni, spolkové či městské a obvyklé je skládání potřebné sumy z více zdrojů,“ zdůrazňuje Grunert. Podstatnější sponzorskou podporu pak mají podle Grunerta šanci získat jen ty největší a nejprestižnější akce. Jinak ovšem funguje podobně jako v České republice podpora prostřednictvím drobného sponzoringu na místní úrovni.

tlak na větší soběstačnost amatérů, kteří se ve východní části Německa dříve spoléhali na štědrou státní kasu, sice znamenal zánik některých divadel, ale u Grunertova souboru vyvolal éru velké aktivity. „Peníze už netekly ze zdrojů socialistického Německa a museli jsme si je sami vydělat,“ vysvětluje. „A to bylo možné jedině tak, že jsme hodně hráli a přitáhli k sobě publikum.“

Kde jsou velké sály

„Z historického hlediska je moderní divadlo v Japonsku velmi mladé,“ poznamenává k situaci v říši vycházejícího slunce režisér souboru Bungeiza z Toyamy Hiroshi Koizumi. Po řadu století totiž znali na zdejších ostrovech prakticky jen své tradiční žánry nó či kabuki a počátky evropské diva-

delní poetiky na zdejších scénách datují až rokem 1909. Divadlo, zvláště pak jeho amatérská část, prošlo obtížným vývojem, především ve válečném a poválečném období.

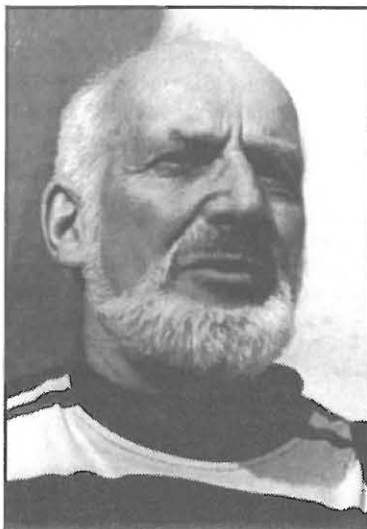
V současné době činnost japonských ochotníků koordinují Japonský amatérský divadelní spolek NADA a Celojaponská realistická divadelní rada AJRTC. Předpokládá se, že celkem vyvíjí různé aktivity přes tisíc skupin.

V toyamské prefektuře prý působí dvacet až pětadvacet amatérských souborů, v samotné Toyamě pak asi tři až čtyři. Z nich je ovšem Bungeiza mezi publikem nejpobulárnější. Lícení podmínek, za jakých divadlo vedené Hiroshi Koizumim pracuje, musí ovšem znít českému ochotníkovi jako pohádka. Loni v Toyamě otevřeli v Parku múzických umění budovu se zkušebními sály pro divadelníky i hudebníky, ateliéry i konferenčními místnostmi. Koizumiho soubor zde má k dispozici zkušebnu o 555 metrech čtverečních vybavenou nejmodernější zvukovou i světelnou technikou. Svě inscenace ale nehraje zde, nýbrž v Kyouiku Bunkakaikan s hledištěm pro sedm set osob. Nedávno měl také příležitost vystupovat s výpravnou produkcí v umělecko-kulturní síni Aubade Hall, kam se vejde 1600 - 2 200 diváků. „Vystoupili jsme tam pětkrát a zhlédlo nás na osm tisíc lidí,“ poznamenává šéf souboru. Z uměleckého hlediska ovšem velké prostory divadelníky příliš nespokojují, protože je nutí ke kompromisům. „Například činoherní texty musíme upravovat do muzikálové podoby, aby byly dostatečně atraktivní pro publikum,“ vysvětluje Koizumi.

Již z pouhých fotografií supervýpravných produkcí je zřejmé, že japonští amatéři netvoří v nutných podmínkách. Vedle podpory města, ministerstva kultury a Japan Foundation na činnost souboru přispívají dokonce i někteří členové, kteří do jeho kasy odvádějí honoráře z účinkování v televizních reklamách.

Přesto japonští herci svým českým kolegům závidí. „Jsme materiálně skvěle vybaveni a na první pohled by se proto mohlo zdát, že máme na růžích ustláno,“ dodává Hiroshi Koizumi. „Schází nám ale historie a váš vztah k divadelnímu umění. Byli jsme překvapeni a potěšeni, když jsme mohli přijet do Hronova, kde máte už 67. ročník amatérského divadelního festivalu. A navíc tu máte i vlastní divadlo, které nám v Toyamě, vedle různých víceúčelových sálů, citelně schází.“ (zat)

SETKÁNÍ S KOMISAŘEM MAIGRETEM

Kdo jezdí do Hronova či na amatérské (ale i profesionální) přehlídky, jakými jsou například Krakonošův podzim ve Vysokém nad Jizerou, festivaly jednoho herce, Poděbrady, pohárky SČDO, asi je dobře zná. Poklidný šedovlasý pán s pečlivě upravenými vousy, na hlavě slamený klobouk („Když ho někde najdete bez mé hlavy, vraťte mi ho, prosím,“ prý říkává), nenápadný, soustředěný, vyvolávající kolem sebe jakési tiché kouzlo doby, kdy ještě slovo bylo hudbou a věta myšlenkou. Moc toho - alespoň jak jsem ho poznal - nenamluví, a když, tak k věci, přesně a bez odboček: Jiří Hraše, vedoucí analytického semináře pro (budoucí) porotce - A.

Jeho seminář není v Hronově poprvé. „Na Jiráskově Hronově jsme - jako SČDO - už měli několik seminářů. Tématem byly například komediální žánry, kdy jsme rozebírali různé komediální postupy a formy, hledali, jak lze s nimi různě nakládat, nebo jsme tu měli dílnu zaměřenou na přípravu monologů ap. Rozdíl je jen v tom, že jsme letos poprvé v systému ARTAMA jako jeden ze seminářů JH. Účastníci dílny jsou přijímáni jak přes ARTAMA, tak je zde i několik členů SČDO. První dny nás bylo dvánáct, ale toto číslo se bude v průběhu festivalu měnit. Někdo přijede, někdo možná odjede. Ač preferuji uzavřenější, sevřenější práci okruhu lidí, kteří se postupně poznávají a mohou tak spolu lépe komunikovat, je současně seminář dostatečně otevřený. Mnozí z účastníků s tím počítají a přijíždějí podle svých možností,“ říká pohodlně usazen v redakčním černém křesle magistr Hraše, zatímco já balancuji na špičce jehly, přesněji na utrženém jednonohém pojízdném křesle. Tato pozice přesně vystihuje i náš vztah. Nevím o panu Hrašem téměř nic. Rozhlas

neposlouchám, monologům (kromě vlastních mūr - a to jen proto, že to neumím) se vyhýbám, na zmíněné festivaly (kromě Hronova) nejezdím. „Kdo jste?“ volám padaje.

„Milý vlastence“, osloví mě pan Hraše tak, jako oslovuje i své semináristy. „Vystudoval jsem režii na DAMU. Bylo to koncem padesátých let a já v podstatě ihned nastoupil jako režisér do rozhlasu. Zabýval jsem se tam také uměleckým přednesem. Později jsem vedl na toto téma různé semináře, psal metodické listy, zasedal do různých porot. Od konce osmdesátých let jsem byl v porotě Pohárku SČDO a po listopadu jsem členem předsednictva SČDO. A vedu semináře na Hronově.“

„Co na těch seminářích děláte?“ ptám se, pomalu se zdvihaje z podlahy. „Co to znamená, školit (budoucí) porotce?“

„Tam by správně měla být jiná záležitost: (nejen) pro budoucí porotce,“ dí suše pan Hraše. „Náš seminář se zabývá analýzou představení, jakou může dělat režisér, dramaturg, kritik nebo - právě - budoucí porotce amatérských soutěží, neboli ten, kdo s divadelními soubory pracuje. Určen je jsoucím nebo potenciálním budoucím porotcům, kteří se chtějí naučit systému, jak analyzovat představení včetně jeho textové složky. Jako základ jsme si vzali osnovu, kde je řada hledisek, které kladou otázky po vlastnostech textové předlohy a jejího naplnění inscenací. Z každého dne si vybereme jedno představení. Jeden z účastníků semináře je podle této osnovy analyzuje a jeho vstup se pak stává východiskem pro výměnu názorů. Tyto diskuse většinou končí v nějaké obecné rovině.“

„Jaké je věkové rozvrstvení účastníků a kdo jsou?“ vyvízám dál.

„Je tam asi devatenáctiletý student divadelní vědy z Olomouce i lidé kolem šedesátky. Zhruba třetina už někdy naši dílnu absolvovala. Jsou to herci, režiséři, porotci...“ O tématech, o kterých se mluvilo, ani o jiných tajnostech ze semináře pan Hraše mluvit nechtěl. Zdá se mi neprostopupný jak komisař Maigret. Trpělivě seděl a čekal. Možná z něj sálalo i cosi z magické dílny císaře Rudolfa II., o němž právě připravuje cyklus v Českém rozhlasu. Tak jsem raději vstal ze své kymácivé stoličky a oba jsme odešli do hospůdky. A protože toto píšu až den poté, je možné, že náš rozhovor probíhal úplně jinak. Za obsah však ručím.

Vladimír Hulec

ANKETA - ANKETA - ANKETA

OSUDOVÉ ŽENY A OSUDOVÍ MUŽI NAŠEHO DĚTSTVÍ

Bůh, porodní asistentka, první pád z kola, učitelka z mateřské školky, první cigareta, učitel tělocviku, plavčík, nešťovice, šmírování klíčovou dírkou, taneční a ještě mnoho jiného ovlivňuje, formuje i deformuje naše osobnosti a jejich životaběh. Ovšem často a neprávem zapomínáme na své první - a povětšinou i platonické - lásky k hereckým hvězdám a hvězdičkám. V malé anketě našeho Zpravodaje si proto dovolueme přinést malé sentimentální ohlédnutí za těmi, kdož patřili k vysněným idolům našeho dětství či nezralého mládí. (red)

Ornella Mutiová, Libuška Šafránková a kromě toho jsem měl ještě kreslený idol a to byla Malenka z Kvítekova z Neznámkových dobrodružství. Měla malý roztomilý nosánek, hezky zapletený cop a byla taková šikovná. Tu jsem měl také rád. U Ornely Mutiové se mi hrozně líbil její výstřih, taková ta čarčka, která tam začínala, a jak ho má opálený. A Šafránková se mi líbila, jak si zpívá tenkým hláskem, i když pere prádlo v hrozně ledové vodě.

**Radovan Lipus, kavárenský povaleč a režisér
Národního divadla moravskoslezského**

Když mě o půlnoci někdo vzbudí a zeptá se, která herečka mě v dětství nejvíce očarovala, řeknu ihned a bez přemýšlení dvě jména - Virna Lisi a Shirley McLaine. Úsměv McLaine, to je půvab sám a Lisi mě zas uhranula svými velkými barevnými, vždy výraznou černou linkou konturovanými očima s malými zorničkami. Hrálá vždycky kladné půvabné andílky, do kterých se zamilovávali ženatí chlapi - vono taky třeba do Růžičkové hrající ježibabu se zamilovávat ani nejde - a to mě dycky bralo.

Z českých hereček mě okouzila Nataša Gollová. Její rychle mluvící Evu tropící hlouposti, hezké oči, žensky ladné pohyby, to si pamatuju dodnes. Pak jsem ji viděl jako starou, chodila o holi a somrovala panáka... Kdybych to neviděl na vlastní oči, neuvěřím. To byl smutek. Tak holt dopadají ideály mládí...
Pavel Štoll, fotograf

Já už jsem skutečný pamětník. Narodil jsem se v roce 1935, žil jsem v takové malé vesce poblíž Ústí nad Labem, a tak filmy, na které jsem chodil ve svých klukovských letech, byly zprvu převážně německé. A tehdy byly dvě herečky, které jsem opravdu miloval - Rakušanku Mariku Rokeck, která se uměla krásně pohybovat a zpívat, a bývalou krasobruslařku a poté filmovou hvězdu Sonju Henje. Měl jsem prostě vždycky blízko k pohybu, a herečka, která je

krásná, umí se dobře pohybovat a k tomu zpívat, to je nádherná.

K českému filmu, natož divadlu jsem už tak blízko neměl. Jo, kdybyste chtěli sportovkyni, tak bez váhání řeknu ústeckou běžkyni na 1.500 m Bedřišku Müllerovou. Na tu jsem se chodil koukat i jak trénuje. Však jsem - snad i kvůli ní - chtěl studovat tělocvik. Českou filmovou láskou byla pro mne - asi jako pro spoustu ostatních v tom věku - Nataša Gollová. Nezapomenu, jak se ohromně kroutila před svou babičkou v Evě tropící hlouposti, a pak buch do skleničky. Divadelním idolem se mi stala až ve studentském věku operní pěvkyně Naďa Šormová, pozdější sólistka Národního divadla. Chodil jsem v Ústí na bidýlko - byla tam opera a opereta, a ty jsem miloval a miluju dodnes - a když zpívala árii z Jakobína „Pro mého Jiřího“, byl jsem přesvědčen, že ji zpívá jen pro mě. Došlo to tak daleko, že jsme se seznámili a já ji dokonce držel v parku za ruku. Snad to dnes, kdy je již všechno dávno pryč, mohu veřejně říct.

Jiří Kaftan, herec, mim a učitel pantomimy

Filmovým hrdinou mého dětství byl, s velkým náskokem před všemi ostatními kandidáty, krásný pes rasy colie, titulní hrdina amerického filmu Lassie se vrací, živoucí souhrn všech představitelných psích čností. Ačkoliv teď si nejsem jista, byl-li to hrdina nebo hrdinka...

Z domácích herců jsem měla nejraději Lubora Tokoše. Ne proto, že bych už v tak útlém věku byla schopna rozpoznat jeho herecké kvality, ale proto, že býval na nás děti, představitel dětských rolí v rozhlasových hrách, natáčkových v ostravském studiu Čs. rozhlasu, velice hodný a laskavý. Když jsem ho pak po letech viděla hrát v tehdejší Gottwaldově, ocenila jsem svůj dětský vkus a mé sympatie znovu vzplály, leč po vláskách mě už pan Tokoš nikdy nepohládl.

**Jaroslava Suchomelová,
šéfredaktorka Zpravodaje Jiráskova Hronova**

III. národní přehlídka seniorského divadla

Asociace divadelních amatérů, IPOS - ARTAMA, Svaz českých divadelních ochotníků a další pořadatelé připravují na dny 21.-23. listopadu do Plzně III. národní přehlídku seniorského divadla. Je koncipována jako setkání a předvedení výsledků práce divadelních souborů a skupin, jejichž herecký kolektiv je nejméně z poloviny složen z osob starších 55 let. Věkové omezení se vztahuje pouze na účinkující, nikoli na technický personál. Vítaná budou stejně představení určená dospělým, jako dětem. Součástí přehlídky budou diskuse k inscenacím, které by měly mít především společenský charakter, jako ostatně celý přehlídkový program. Ten stanoví definitivně programová rada, složená ze zástupců všech pořadatelských institucí. Organizátoři počítají s tím, že z prostředků přehlídky budou divadelním kolektivům hrazeny náklady na dopravu a ubytování, dle možností snad i strava.

Příhlášky k účasti na přehlídce uplatní divadelní kolektiv (jednotlivci) nejpozději do 15. září na tiskopisech, jejichž vzor je otištěn v d'Artamanu č. 5 6/1996. Příhlášky se zasílají k přímému výběru do národní přehlídky na adresu ARTAMA, k rukám dr. Milana Strotzera, P.O.Box 2, 140 16 Praha . (jsu)

DRAMATURGICKÁ KUČAŘKA

Pod tímto názvem připravuje Amatérská divadelní asociace příručku určenou především pro praktické potřeby amatérských divadelních souborů. Mezi autory nalezneme zkušené profesionální dramaturgy, kteří mají dlouholeté zkušenosti s amatérskými soubory, jako jsou paní Jarmila Černíková - Drobná a pan Lumír Šterc. V příručce nebude chybět ani oblast autorských práv a s DILIA dohodnutý postup při získávání práv k provozování divadelního díla.

V Dramaturgické kuchařce naleznou zájemci i rady typu: Jak si počínat při škrtání v dramatických

textech, jak se pokusit o vlastní dramaturgizaci, co to znamená napsat novou hru na cizí námět apod. Bude zde také otištěna partie autorského zákona týkající se provozování divadelních děl a rámcové údaje o autorských poplatcích (tantiémách) za provozování divadelních her.

Vzhledem k tomu, že náklad příručky bude nízký, doporučujeme zájemcům, aby využili možnosti zajistit si ji objednávkou zaslanou na adresu ADA, Žitomířská 41, 101 00 Praha 10, tel. 02/720 958. Cena příručky by neměla přesáhnout 100 Kč (ADA/OSM)

střípky

V časných ranních hodinách se včera podařilo rozmluvit odjezd skupině seminaristů, kteří se chystali vyrazit do brněnského Janáčkového divadla. Podle údajů v sobotních Střípčích tam totiž očekávali pokračování svého problémového klubu. Vše zůstává při starém, Jiráskův Hronov se do Brna nestěhuje. V kuloárech se nicméně proslychá, že nejde o náhodu a již zítra bude v Hronově k vidění rodný domek Leoše Janáčka, zatímco na Moravě příští rok přivítají festival Jiráskovy Hukvaldy.

Zájemci, kteří se chtějí zúčastnit Dílny pro mladé amatérské výtvarníky v Šumperku, o které jsme informovali ve Zpravodaji č. 2, nechtě se obrátit pokud možno ihned na odborného pracovníka ARTAMA Karla Tomase, který je přítomen na Jiráskově Hronově. Volných míst zůstává už jen několik a budou obsazeny podle zásady Kdo dřív přijde, ten dřív mele. V dílně A (lektor Petr Janků) je pět volných míst, v dílně B (lektor Petr Nůsek) deset, dílna C je přeplněná, dílna D (lektor Igor Košť) může přijmout pět lidí, dílna E (lektor Jozef Krasula) tři zájemce, stejně jako dílna F (lektor Petr Kracík).

Všem zájemcům, kteří do svého festivalového programu zařadili také objevení nových občerstvovacích zařízení, sdělujeme, že přímo v centru Hronova, na ulici T. G. Masaryka naproti poště, byla otevřena nová vinárna SPORT. Můžete zde dostat výrobky studené kuchyně, poháry, nápoje alko i nealko, a točené pivo - dvanáctistupňový Gambrinus. Otevřeno je každý den, na návštěvu účastníků Jiráskova Hronova se prý už těší.

Možná jste si o víkendu všimli na náměstí nenápadného muže, který prodával knížku nazvanou Obyčejnej vesnickej kluk. Byl to sám autor Jan Černošník, sedmdesátiletý rodák z Nového Města u Chlumce nad Cidlinou, který vydal vlastním nákladem svou literární prvotinu a nyní, věren od začátku do konce zásadě „uděle si sám“, ji šíří mezi své příští čtenáře. Více jich, jak si postěžoval, našel mezi místními lidmi, než mezi účastníky Jiráskova Hronova...

Byly doby, kdy hronovské výkladní skříně soutěžily o „nejjiráskovštější“ výzdobu. Letos se redakci podařilo najít s Mistrům pouze dvě. Jedna je v knihkupectví na hlavní třídě s busťou A. J. v sousedství knihy Obyčejnej vesnickej kluk a druhou najdete sami (nápopvěda: v okolí Mistra je velmi atraktivní zboží).

Vydává organizační štáb
67. Jiráskova Hronova
Šéfredaktorka:
Jaroslava Suchomelová
Redaktor:
Vladimír Hulec, Zdeněk A. Tichý
Fotograf: Ivo Mičkal
Technický redaktor:
Marek Zhubo
Tisknou:
Grafické závody Hronov, s.r.o.
Cena: 5 Kč